

Odpovědnost rodičů za nezletilého

Náležitým dohledem nelze rozumět nepřetržitý dozor rodičů, takový dohled nelze od rodičů ani vyžadovat. Za situace, kdy u nezletilého se ale projevují kázeňské problémy, a jeho chování už ve škole vyžadovalo neustálý dozor a kontrolu, aby nedocházelo k přestupkům, spočívá náležitý dohled rodičů

Náležitým dohledem nelze rozumět nepřetržitý dozor rodičů, takový dohled nelze od rodičů ani vyžadovat. Za situace, kdy u nezletilého se ale projevují kázeňské problémy, a jeho chování už ve škole vyžadovalo neustálý dozor a kontrolu, aby nedocházelo k přestupkům, spočívá náležitý dohled rodičů i ve zvýšeném zájmu o jeho chování, zájmy a záliby, o jeho činnost ve volném čase a v celkovém výchovném působení, aby byly odstraněny nedostatky v jeho chování a předešlo se dalšímu jeho závadnému jednání.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 25 Cdo 1333/2001, ze dne 20.2.2003)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce nezl. L. B., zastoupeného advokátem, proti žalovaným 1/ J. K., 2/ J. K. a 3/ A. K., oběma zastoupeným advokátem, o náhradu škody, vedené u Okresního soudu v Hodoníně pod sp. zn. 4 C 814/96, o dovolání druhého žalovaného a třetí žalované proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 28. března 2001, č. j. 15 Co 469/98-129, tak, že dovolání zamítl.

Z odůvodnění :

Okresní soud v Hodoníně rozsudkem ze dne 8. 4. 1998, č. j. 4 C 814/96-109, uložil prvnímu žalovanému povinnost zaplatit žalobci 321.075,- Kč, žalobu proti druhému žalovanému a třetí žalované zamítl, a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Při svém rozhodnutí vycházel ze zjištění, že tehdy nezletilý první žalovaný dne 30. 3. 1994 odpoledne střílel ze vzduchovky z areálu mateřské školky v J. směrem k žalobci, a přestože byl dospělou osobou upozorněn na nevhodnost a nebezpečnost svého jednání, nepřestal a zasáhl žalobce diabolkou do pravého oka, čímž mu způsobil poškození zdraví s trvalými následky - praktickou slepotou, ztrátou prostorového vidění s možností úplného oslepnutí. Druhý žalovaný a třetí žalovaná, rodiče prvního žalovaného, nebyli v době střelby přítomni v areálu mateřské školky, kde celá rodina bydlela, a nevěděli, že v té době patnáctiletý syn má k dispozici kromě starší a nefunkční vzduchovky i vzduchovku schopnou střelby, kterou si vypůjčil od kamaráda a ukrýval ji ve skladu. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že první žalovaný svým jednáním, které byl schopen ovládnout a posoudit jeho následky, způsobil žalobci škodu, za níž plně odpovídá. Při stanovení výše škody soud vycházel ze znaleckého posudku, který bolestné ohodnotil 288,75 body a náhradu ztížení společenského uplatnění 675 body, a s ohledem na charakter poškození a věk žalobce dospěl k závěru, že je namístě v souladu s ust. § 7 vyhlášky č. [32/1965](#) Sb. zvýšení náhrady bolestného na dvojnásobek a ztížení společenského uplatnění na patnáctinásobek bodového hodnocení, takže na náhradu škody celkově přiznal částku 321.075,- Kč. Protože rodiče prvního žalovaného nevěděli o tom, že jejich syn má k dispozici vzduchovku schopnou střelby, nemohli ani předpokládat, že bude zbraň používat. Soud prvního stupně proto dospěl k

závěru, že náležitý dohled nad synem ve smyslu ust. § 422 odst. 2 obč. zák. nezanedbali, neboť není možné po nich žádat, aby na synovo chování nepřetržitě dohlíželi, byť si museli být vědomi určitých předpokladů svého syna pro závadné jednání; nejsou proto společně s ním odpovědní za vznik škody. Podle soudu prvního stupně o zanedbání jejich dohledu nad synem by se jednalo za situace, že by o vzduchovce v držení syna věděli a při vědomí jeho výchovných problémů by připustili, aby střílel bez přítomnosti a dohledu dospělé osoby.

K odvolání všech účastníků Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 28. 3. 2001, č. j. 15 Co 469/98-129, rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že povinnost zaplatit žalobci 321.075,- Kč uložil všem žalovaným společně a nerozdílně, a rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů. Odvolací soud se plně ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně o odpovědnosti prvního žalovaného i o výši náhrady škody. Po doplnění řízení listinnými důkazy z trestního spisu Okresního soudu v Hodoníně sp. zn. 2 T 12/95, z nichž zjistil, že první žalovaný měl ve škole sklony k neukázněnosti a k drobným lžím a že vyžadoval neustálý dozor a kontrolu, aby nedocházelo k přestupkům, dospěl k závěru, že rodiče prvního žalovaného neprokázali, že náležitý dohled nad nezletilým nezanedbali. Náležitým dohledem sice nelze rozumět nepřetržité dozírání, nicméně tak závažná skutečnost, jakou je držení zbraně, by rodičům s náležitým dohledem neměla uniknout. První žalovaný držel zbraň již týden nebo dva před vznikem škody, za celou dobu to žádný z rodičů nezjistil, přestože jiné osoby o tom věděly (sestra nezletilého B. a jeho kamarád J. S.), a zbraň byla uložena na místě přístupném celé rodině. Rodiče prvního žalovaného proto podle ust. § 422 odst. 1 obč. zák. odpovídají společně a nerozdílně s prvním žalovaným za škodu způsobenou žalobci.

Proti tomuto rozsudku podali druhý žalovaný a třetí žalovaná dovolání z důvodu podle § 241 odst. 3 písm. c) a d) o. s. ř. Odvolacímu soudu vytýkají, že nevezal v úvahu, že o držení zbraně prvním žalovaným věděla jen jejich dcera, která nebyla vyslechnuta, a nezletilý kamarád jejich syna, a že soud nespécifikoval, v čem konkrétně zanedbali náležitý dohled nad synem. Poukazují na to, že podle soudní judikatury nelze náležitým dohledem rozumět dohled „na každém kroku“ a že je třeba vzít zřetel i na věk, povahové vlastnosti a celkové chování nezletilce (R 4/1970). Jak vyplývá z dokazování, dovolatelé věděli o tom, že první žalovaný vlastní nefunkční vzduchovku, nevěděli však, že si pořídil novou střelby schopnou zbraň, a v tak krátké době to ani zjistit nemohli. V době vzniku škody měl první žalovaný již 15 let, byl živé povahy a měl sklony k drobným lžím, k nehodě došlo v místě, kde nebylo možno předpokládat, že dojde ke střelbě, a vzhledem k tomu, že se u syna nikdy neprojevily sklony k úmyslnému poškození zdraví jiné osoby, nemohli jeho jednání předvídat. Mají proto za to, že náležitý dohled nad nezletilým nezanedbali. Navrhli zrušení rozsudku odvolacího soudu a vrácení věci k dalšímu řízení.

Žalobce ve svém vyjádření uvedl, že tvrzení dovolatelů o tom, že náležitý dohled nezanedbali, považuje za čistě účelové, neboť v trestním řízení vedeném proti jejich synovi svou odpovědnost za škodu uznali. Bez ohledu na to měli zajišťovat nad synem takový dohled, aby neměl přístup ke zbraní a tím zamezit vzniku škody. První žalovaný navíc nepřestal ve střelbě ani poté, co jej svědkyně J. R. upozornila, aby přestal, neboť by mohlo dojít ke zranění dětí nacházejících se v prostoru mateřské školky. Navrhl zamítnutí dovolání.

Podle ustanovení části dvanácté, hlavy I, bodu 17. zákona č. [30/2000](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, se dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona (1. 1. 2001) nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů projednají a

rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (tj. podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. 12. 2000).

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, účastníkem řízení, zastoupeným advokátem ve smyslu § 241 odst. 1 o. s. ř., po přezkoumání věci ve smyslu ustanovení § 242 odst. 3 o. s. ř. dospěl k závěru, že dovolání není důvodné.

Podle ustanovení § 422 odst. 1, věty první, obč. zák. nezletilý nebo ten, kdo je stížen duševní poruchou, odpovídá za škodu jím způsobenou, je-li schopen ovládnout své jednání a posoudit jeho následky; společně a nerozdílně s ním odpovídá, kdo je povinen vykonávat nad ním dohled. Podle ustanovení § 422 odst. 2 obč. zák. kdo je povinen vykonávat dohled, zproští se odpovědnosti, jestliže prokáže, že náležitý dohled nezanedbal.

Znamená to, že ze zákona je dána společná (solidární) odpovědnost osob povinných dohledem - v tomto případě rodičů - s nezletilcem, který způsobil škodu. Předpokladem zproštění odpovědnosti těchto osob je, že nezanedbali náležitý dohled nad nezletilým, a v tomto směru leží na nich důkazní břemeno.

Skutkové okolnosti, na které dovolatelé poukazují, byly součástí zjištěného skutkového stavu věci, z něhož odvolací soud při svém rozhodnutí vycházel. Pokud jde o námitku, že nebyla v řízení vyslechnuta sestra prvního žalovaného, která o zbrani věděla, je třeba uvést, že tato skutková okolnost byla v řízení zjištěna z jiných důkazů a mezi účastníky nebyla sporná, navíc z hlediska právního posouzení není sama o sobě rozhodující.

Pokud jde o právní posouzení věci, je třeba dovolatelům přisvědčit v tom, že náležitým dohledem nelze rozumět nepřetržitý dozor rodičů, navíc u patnáctiletého chlapce stěží realizovatelný, a takový nelze od nich ani vyžadovat. Za situace, kdy u patnáctiletého nezletilého se projevují kázeňské problémy, a jeho chování už ve škole vyžadovalo neustálý dozor a kontrolu, aby nedocházelo k přestupkům, spočívá náležitý dohled rodičů i ve zvýšeném zájmu o jeho chování, zájmy a záliby, o jeho činnost ve volném čase a v celkovém výchovném působení, aby byly odstraněny nedostatky v jeho chování a předešlo se dalšímu jeho závadnému jednání.

Dovolatelé spatřují důvod ke zproštění jejich odpovědnosti v okolnosti, že nevěděli o tom, že si jejich syn opatřil funkční vzduchovku a nemohli tak předpokládat, že by střelbou z ní chtěl někoho zranit. Účinný dohled nad nezletilým však neznamená jen bezprostřední zabránění či zákaz určitého škodlivého jednání, až když k němu již došlo, ale i celkový přístup rodičů k dosavadní výchově nezletilého a jejich výchovné působení k tomu, aby závadné jevy v jeho chování byly odstraněny. Pro posouzení náležitého dohledu jsou významné i okolnosti konkrétního případu, týkající se nezletilého, kterými jsou (právě s poukazem na R 4/1970) věk, povahové vlastnosti a celkové chování nezletilého, a rovněž okolnosti vzniku škody.

Jestliže nezletilý J. Kolaja se již ve škole dopouštěl přestupků a měl sklon ke lhaní, je jednoznačné, že právě s ohledem na jeho vlastnosti a sklony a na jeho dosavadní chování vyžadoval vyšší míru dozoru, kontroly a výchovného vedení ze strany rodičů, zejména když znali jeho zájem o pušku, byť

nefunkční, a věděli, že ji má v držení. Ta okolnost, že za týden nebo dva nepřišli na to, že jejich syn si opatřil od kamaráda funkční zbraň, a že nepředpokládali, že by někomu chtěl ublížit na zdraví, není okolností svědčící o tom, že by měli dostatečný přehled o jeho chování a že by účinně zabezpečovali dohled nad ním a činili výchovná opatření, aby jeho jednání nevybočovalo z přijatelných mezí. V této souvislosti nelze přehlédnout, že ani bezprostřední napomenutí dospělého nestačilo k tomu, aby zanechal střelby. Je proto správný závěr odvolacího soudu, že druhý žalovaný a třetí žalovaná neprokázali, že náležitý dohled nad synem nezanedbali.

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu je z hlediska uplatněných dovolacích důvodů správný, a proto dovolací soud dovolání druhé žalované a třetího žalovaného zamítl (§ 243b odst. 1 o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Dražba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Insolvenční řízení a náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Společenství vlastníků jednotek](#)
- [Společný nájem bytu manžely \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zemědělská půda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Smlouva o zápůjčce, insolvence](#)
- [Promlčení a ochrana spotřebitele](#)
- [Pozůstalost](#)
- [Pozůstalost](#)
- [Nezbytná cesta](#)